

CAPUT VII.

Quam cautos nos esse oporteat in determinandis natura, & gratia viribus. Discrimen inter vires hominis physicas, & morales, nec non physicam, & moralem agendi impotentiam. Hujus distinctionis utilitas, & notiones. Impotentiae moralis notio cum populari sermone, & communi veterum Theologorum loquendi modo consentit. Quae moraliter impossibilia dicuntur, eadem nunquam existitura, quamvis existere absolute possint; eruntur ex S. Scriptura, ex Synodo Tridentina, & S. Augustino. Id ipsum confirmat veterum Theologorum consensus; & obvia in civilibus exempla. Motiorem gratiae efficacis, qua sola tollitur moralis bene agendi impotentia, nihil impedire potest, quo minus suam semper effectum consequatur.

§. LXXII. **Q**uamquam circa originariam hanc, ac praternaturalem adamiticam propaginis depravationem cum Theologis antiquae Patrum doctrinae tenacioribus etiam ipse Cl. Jctus fere consentiat a); in eo tamen imma-

a) Inter notiones praeliminares ad Jurisprudentiam universalem pag 7. ait: Haec quam homo patitur contra indolem voluntatis inclinatio in actiones naturali fini suo dissonas, absolute nequit esse creata; haec ergo praternaturalis inclinatio ab ipso homine gravi quodam lapsu contracta ex radice sanguinis in liberos propagata, & ut ita dicam, posteris supernata est.

immense quantum ab iis distare eum vidimus, quod, dum illi hac ipsa naturæ humanæ corruptione utuntur ad moralem hominis impotentiam legem Dei servandi, & peccata vitandi, consequenter & medicinalis gratiæ Christi necessitatem inde demonstrandam; Ipse e contra humanæ naturæ vires naturales juri naturali servando adeo *sufficientes* inesse asserat, ut earum sola virtute hominem legem Dei servare, & sine peccato vivere posse prædicens contendat, secusque sentientes ceu juris naturalis inficiatores traducere, immo *erroris* censura palam multare prorsus non vereatur (§. XXXII.) Quam autem istud nullo eorum merito? jam supra Capite IV. demonstravimus.

§. LXXIII. Quare cum teste S. Augustino: *duo illa, quid natura ex Adamo contracta possit? quid gratia per Christum operetur in nobis? totius Christianæ fidei fundamenta sunt*; (§. X.) cumque eodem rursus attestante: *Melius Dei causa agatur, cum & Creator, & Salvator agnoscitur; quam cum defensa velut sana, viribusque integris creatura, opitulatio Salvatoris inanitur* a) nemo non videt in harum questionum determinatione, ubi de naturæ, & gratiæ viribus, earumque limitibus definiendis agitur, viro catholico quam cautissime versandum esse, seduloque cavendum, ne præcipiti iudicio in medicinali Christi gratiæ præjudicium, plus, quam oportet, virium corruptæ naturæ tribuamus, *neve, ut idem S. Præsul monet, liberum sic asseramus arbitrium, ut superba impietate ingrati Dei gratiæ videamur.* b)

§. LXXIV. Quamvis igitur ad præcavendum omne hac in re errandi periculum sufficere Viro catholico
F 3
debeat

a) Lib. de natur. & gratia contra Pelag. Cap. 43. b) Lib. 2. de peccat. merit. & remiss. Cap. 18.

debeat contestata jam olim Majorum auctoritate, doctrina, longorumque sæculorum velut præscriptione firmata; postquam tamen hujus orthodoxiam nova rursus litis contestatione in apertum discrimen adducere voluisse visus est catholicus Jctus: nemo sane mirabitur, cur ad ecclesiastici dogmatis causam solidioribus argumentis corroborandam, & adversus novellos insultus strenue vindicandam animum adjecerimus? parendum enim duximus Augustino monenti: *novi divinæ gratiæ inimici incautis novas semper ponunt tendiculas: contra quos scribere oportet, etiam quum periculum quemquam seducendi abest a*).

Quo vero omnis hac in re auferatur cavillationis occasio, simul autem magis pateat, in quo præsentis Thematis summa versetur: vel ipse rectus differendi ordo, nexusque doctrinæ postulat ea prius meliori in lumine collocare, quæ circa *morales, physicæque* hominis vires, uti & *physicam, moralemque* agendi impotentiam veteres cum primis Theologi ad plures Theologicas difficultates elevandas præcipere consueverunt.

§. LXXV. Est igitur vis *physica* virtus activa operi faciendo proportionata. Vnde & *potentia* seu facultas hujusmodi viribus pollens dicitur *physica*; sicut e diverso virium talium defectus, seu virtutis activæ cum opere faciendo improportio *physicam* constituit *impotentiam*. Talem impotentiam patitur infirmus ex diutino, gravi-que morbo recentius convalescens comparate ad longius iter pedestre aggrediendum, respectu cujus homo vegetus, & laboribus alias assuetus, *physica* gaudet potentia.

Vis vero *moralis* est virtus activa operi faciendo non solum accommodata, sed etiam expedita, nullisque
diffi-

difficultatibus, saltem quæ graviores sint, præpedita, quæ ab opere suscipiendo absterreant. Unde quemadmodum *potentia* viribus ita expeditis instructa *moralis* dicitur; ita ex opposito *gravis* quælibet *difficultas* cum viribus physicis conjuncta, *moralement* inducit *impotentiam*; qualem cernere est in homine alioqui robusto, sed delicato, & deliciis innutrito, qui quamvis ad superandas longioris pedestris itineris molestias vires physicas proportionatas habeat, ac *physice* sufficientes; spectata tamen illius vivendi ratione omnino molli ac effeminata nusquam illas exeret nimix difficultatis obtentu, ob quam *moralement* patitur *impotentiam*.

§. LXXVI. Inde jam porro liquet, quidnam discriminis *physicam* inter & *moralement* *impossibilitatem* intercedat. Enimvero *physice impossibile* illud dicitur, quod vires præsentis exuperat, absolutamque non agendi necessitatem inducit, atque adeo a peccato prorsus excusat: siquidem omne peccatum voluntarium, & a necessitate physica liberum esse oportere res est in vulgus nota: *hoc enim ita manifestum esse*, ajebat Augustinus, *ut nulla Doctorum paucitas, nulla indoctorum turba dissentiat: imo peccati reum tenere aliquem, quia non fecit, quod facere non potuit* (intellige potentia physica) *summæ, inquit, iniquitatis & insanix est a*).

Moraliter impossibile juxta communem, usitatumque loquendi morem illud dicimus, quod etsi vires physicas absolute non superet; ita tamen arduum est, atque difficile, ut voluntas sibi relicta nunquam se ad illud sit determinatura. Hinc in vulgari etiam sermone impossibilia dici consueverunt non solum ea, quæ viribus sunt superiora; sed & quæ ita difficilia sunt, ut movere se

ad illa voluntas nolit. Sic vulgo dici audias: *non possum*, aut *impossibile mihi est hanc ei prestare gratiam: tantam condonare injuriam: necesse est hanc ulcisci ignominiam.*

§. LXXVII. Facile vero intelligitur hoc, aliove simili loquendi modo non aliam significari impossibilitatem, impotentiam, ac necessitatem, quam *moralem, secundum quid*, ac *improprie dictam*, ab impossibilitate *physica, simplici, & absoluta* distinctam. Sicut e contra, cum dicimus: posse nos aliquid *physice, absolute, & simpliciter* facere; voces hæ ex communi hominum acceptione potentiam significant, quæ præsentis habet vires ad hic, & nunc agendum, aut resistendum physice pares, servantque ad distinguendam *impotentiam physicam*, seu proprie dictam, ab *impotentia morali*, seu secundum quid, & improprie dicta. Sic dicimus nobilem v. c. matronam viribus valentem, atque robustam trium, quatuorque leucarum iter pedibus conficere posse physice, & absolute; sed spectata ratione vivendi omnino molli, ac voluptaria non posse moraliter tanti itineris molestias sustinere. Dicimus autem postea, *moralem hanc impotentiam, ac necessitatem*, quamvis libertatem minuat, eam tamen non profus tollere, nec proinde a peccato excusare. Unde S. Augustinus Julianum subinde affatus agebat: *multum erras, si nullam putas esse peccandi necessitatem a)*, necessitatem, inquam *moralem, & insufficientem*, non *physicam & absolutam*.

§. LXXVIII. Neque aliam *necessitatis, impossibilitatis*, ac *impotentie moralis* notionem veteres habuisse Theologos ex eorum, quæ posthuminum memoriæ reliquerunt, lucubrationibus abunde dispicimus, quippe qui im-

poten-

a) Lib. I. Operis imperf. contra Julian. Num. 105.

potentiam moralem servandi rectitudinem, recteque operan-
 di a nimia difficultate, ex voluntatis infirmitate, ignavia,
 imbecillitate, inconstantia, ac mobilitate oriunda, passim
 repetunt. Sic S. Anselmus a): quod, inquit, non nisi
 difficile facere debemus, dicimus nos hoc facere non posse -
 - Jam dubitari hanc impotentiam servandi rectitudinem
 non debet - - non esse ex impossibilitate (nempe physica,
 vel absoluta) sed ex difficultate: frequenti enim usu dici-
 mus, nos non posse aliquid: non quia nobis est impossibile,
 puta physice, & absolute; sed quia sine difficultate non
 possumus, scilicet morali potentia. Et rursus de Conc.
 grat. & lib. arbitrii Cap. 3. ait: sapissime enim asserere
 solemus impossibile nobis esse, quod sine difficultate perficere
 non valemus. Idem plane jam multo ante notarunt in-
 signes Ecclesiæ Doctores Gregorius Nazian. & Augusti-
 nus: quorum ille: fieri non posse dicitur, inquit, a quo
 nostra voluntas abhorret b); hic vero de peccatore lo-
 quens aiebat: invenit ergo se ligatum difficultatibus cupi-
 ditatum, & non posse viam propter compedes ambulare. In-
 clusum se sentit difficultate vitiorum, & tanquam muro im-
 possibilis erecto, portisque clausis, qua evadat, ut recte
 vivat, non invenit. c) Rursus: cum fortis, inquit, & po-
 tens preparatur voluntas a Domino, facile fit opus pietatis,
 quod prius difficile erat, atque impossibile fuit, puta mora-
 liter. Recte proinde Franciscus Macedo celebris olim
 Theologus, a Card. Norisio impense laudatus Thesi 54.
 in Cortina aiebat: cum gratia inefficaci, & morali qua-
 dam difficultate stare impotentiam moralem ad operandum.
 Nec aliter sentiebat Martinus Grandin per annos 50. re-
 gius in scholis Sorbonicis Professor, cujus opinione ibi
 est moralis impotentia, ubi voluntas vires quidem habet phy-
 sice, & absolute sufficientes, tamen eas adhibitura non est
 ex quadam imbecillitate, ignavia, mobilitate. d) Ex re-
 cepto

a) Dialog. de lib. arbitrii. Cap. 6. b) Orat. 89. c) In
 Psal. 106. d) Tract. de grat. pag. 194

cepto igitur apud probatissimos Theologos loquendi more: *pati moralem necessitatem, ac impotentiam: & pati difficultates, quæ vinci absolute possunt, quæ tamen ex negligentia, ignavia, vel mutabilitate voluntatis humanæ non vincuntur*; sunt phrasæ omnino synonymæ ad idem plane significandum usurpatæ, quæ proinde velut novæ, ac singulares æstimari nequeunt nisi ab illis, qui in veterum Theologorum scriptis admodum hospites sunt, aut in iisdem evolvendis supine desides.

§. LXXIX. Istud porro heic peculiari animadversione dignum est, quod *potentia physica cum morali impotentia conjuncta*; quamvis simpliciter & absolute præsentis, quas habet vires, exire in actum possit; eam tamen in actum redigi nunquam contingat propter adjunctam, ut diximus, difficultatem, ad quam superandam vires, quas habet, voluntas ex socordia, incuria, vel passione non exerit. Unde sequitur, ut, quæ *moraliter impossibilia* dicuntur, nunquam sint existitura, quamvis existere *absolute* possint. Quod quidem rursus adeo certum exploratumque est, ut nemo, nisi in Scripturarum, Conciliorum, Patrumque, ac præcipue Augustini doctrina admodum peregrinus inficiari istud possit.

Et 1) quidem Joan. 6. ait Christus: *Nemo potest ad me venire, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*; absolute tamen, & spectatis viribus physicis, quas habet ex gratia inefficaci, potest venire. *Dicitur autem non posse venire, qui non trahitur per gratiam efficacem; non quod absolute non possit, sed quia infallibiliter non veniet* — — inquit Bellarminus a) cum Maldonato hunc locum exponens. 2) Justum cum ordinariis gratiæ auxiliis *physice, & absolute*, perseverare in justitia posse satis in-

nuit

a) Lib. de grat. & lib. arbitr. Cap. 8.

nuit Synodus Tridentina, quum *in Dei auxilio firmissimam spem collocare, ac reponere omnes debere docet.* a) Attamen simul definit: *justificatum sine speciali Dei auxilio in accepta justitia non perseveraturum* b) propter difficultatem, & impotentiam moralem cum potentia physica conjunctam. Idem porro Concilium c) declarat eam esse Ecclesiæ catholicæ sententiam, quod Beata Virgo nunquam vel venialiter peccaverit, cum tamen physicam haberet peccandi potentiam, uti observat laudatus Grandin: *B. Virgo, inquit ille, cum speciali suo privilegio retinuit quidem physicam potentiam ad peccandum, moralem tamen non habuit, ut licet ob physicam potentiam, si sola fuisset, potuisset poni actus peccati; tamen ob moralem impotentiam, quæ conjuncta erat, idem peccandi actus poni non potuerit.* d). 3) Denique S. Augustinus ex professo probandum assumpsit, multa esse physice, & absolute possibilia, quæ nec exstiterunt aliquando, nec unquam exstitura sunt, adductisque non nullis exemplis subdit: *& alia sexcenta possunt occurrere, quæ fieri vel potuisse, vel posse fateamur, & eorum tamen exempla, quod facta sint, proserie non valeamus.* e)

§. LXXX. Quid vero antiquiores cum primis Theologos commemorem? excepta enim Molinæ Schola facile omnes consentiunt, hominem nisi gratia efficaci ad opus salutare moveatur, illud infallibiliter non operaturum. In omni sententia, quæ non ponit efficaciam gratiæ in solo consensu, gratia sufficiens, prout ab efficaci distinguitur, effectum suum non obtinet, inquit cit. M. Grandin f): quia nempe cum physica operandi potentia conjuncta est
impo-

a) Sess. 6. Cap. 13. b) Sess. 6. Can. 22. c) Can. 23.
d) Tract. de grat. pag. 240. e) Lib. de Spiritu, & Litera Cap. 1. f) Quæst. 3. de divisione gratiæ. Sect. 3. pag. 240.

impotentia moralis. Communem hanc ævo suo fuisse Theologorum sententiam testatur quoque *Martines de Ripalda* celebris olim in Academia Salmanticensi Theologiæ Professor, qui in operibus Lugdani anno 1666. editis ita scribit: *Supponimus dari, quod actus liberi impossibilitatem moralem conjunctam habeant cum possibilitate physica - - - Querimus autem, an ea impossibilitas moralis intercedat ex vi impulsus gratiæ quoad dissensum ipsius?* tum vero continenter respondens ita prosequitur: *communis, inquit, Theologorum sententia affirmat; quin nec noverim unum, qui negat. Quod stabilire promptum est ex S. Literis, Ecclesiæ Paribus, Theologicisque rationibus.* Harum duas sequentibus profert: 1) *quia ad moralem Dei providentiam, & potentiam spectat, ita subdere sibi arbitrium creatum, ut possit ab eo certo certitudine objectiva tenente se ex parte gratiæ obtinere consensum, quando, & quomodo Deus voluerit: at id Deus non posset, si motio gratiæ non posset reddere dissensum moraliter impossibilem - - -* 2) *possunt cogitationes, & affectiones boni delectabilis reddere dissensum nostræ voluntatis moraliter impossibilem, ut concors est omnium Theologorum sententia: ergo etiam cogitationes, & affectiones boni honesti: tum quia non est minus potens bonum impulsus Dei, quam impulsus dæmonis, & naturæ in malum: tum quia bonum honestum secundum se non est minus amabile a voluntate rationali, quam bonum delectabile. a)*

§. LXXXI. Superfedemus pluribus aliis hanc in rem testimoniis allegandis, ne lectoris patientia abutamur; unum tamen præ cæteris omni exceptione majus, majorisque ponderis præterire non possumus, nempe Eminentiss. Cardinalis de Bissy Meldensium Episcopi, & Sorbonici Doctores, accerrimi olim Jansenitarum impugna-

a) Lib. 5. de auxiliis supernatur. grat. Disp. 109, Sect. 2.

pugnatoris, qui in suo Mandato, seu Instruktionem ad suum Clerum an. 1710. data, adeoque non tam privati Doctoris, quam Pastoralis officii auctoritate pag. 175. &c. fidem facit: „*præter S. Thomæ discipulos, alios quoque*
 „*Theologos catholicos constituere gratiam efficacem in de-*
 „*lectatione victrici superante cupiditatem, communiter-*
 „*que defendere: determinationem hujus gratiæ non esse*
 „*nisi moralem.* Juxta eosdem Theologos gratias duo-
 „*rum statuum esse diversas.* Gratias statui innocentie
 „*proprias dedisse duntaxat potentiam faciendi bonum,*
 „*Gratias autem interiores status præsentis duorum gene-*
 „*rum esse: alias quæ dant posse operari bonum; alias,*
 „*quæ illud efficiunt.* *Sine gratia boni effectrice seu effi-*
 „*caci nunquam futurum, ut homo ex sola gratia sufficienti*
 „*bonum operetur.* Cur autem voluntas opus habeat de-
 „*terminatione gratiæ, quæ operationem boni efficiat; id*
 „*provenire ex difficultate illud volendi, quam patitur vo-*
 „*luntas post peccatum ob propensionem ejus in malum,*
 „*quod est ex morali impotentia.* „ Demum pag. 288.
 ait, *optime conciliari posse Canones, & Capita Concilii Tri-*
dent. sequendo ordinarias loquendi regulas, secundum quas
videlicet impossibile dicimus, quod est valde difficile. In-
 tegrum textum gallico idiomate descriptum videtis apud
 Lud. Habertum a). De communi ergo Theologorum hanc
 in rem consensu nullus relinquitur dubitandi locus. *)

§. LXXXII.

a) Tract. de gratia Edit. August. Vindel. in 8vo p. 585.
657. & 674

*) Ad pleniorum hujus veterum Theologorum sententiæ in-
 telligentiam hæud supervacaneum putem, ea quoque huc
 transferre, quæ doctiss. Isambertus regius olim in
 Scholis Sorbonicis Professor in Tractatu suo de gratia
 tradiderat, priusquam Jansenii liber publicam lucem
 aspexisset. Is igitur Questionem de gratiæ efficacia

§. LXXXII. Sed neque demum obvia defunt etiam in civilibus exempla hujusmodi potentie physice cum morali impotentia conjunctæ, quæ nunquam redigatur in

Disp. 5. Art. 2. pag. 411. ita orditur: *Quia pia memoria Summus Pontif. Clemens VIII. die 20. Martii anno 1602. declaravit Congregationi vulgo dictæ de Auxiliis, uti referunt, qui hoc ipso die Congregationi aderant, mentem ejus esse restringere totam disputationem de gratia efficaci ad normam & regulam doctrinæ S. Augustini: tum quod ipsa Ecclesiæ acies ita per 20. annos dimicavit pro gratia contra Pelagianos, ut illo duce vicerit: - - - tum quod S. Augustinus adeo fuit eruditus & versatus in iis, quæ spectant ad gratiam, ut nihil eorum videatur omisisse: tum denique quia alii omnes summi Pontifices (quos longa serie refert) - - - acres fuerunt assertores, & vindices doctrinæ S. Augustini de gratia tanquam verissimæ; ita & nos conabimur sinceram hujus gratiæ naturam exprimere juxta mentem S. Augustini.* His præmissis, postquam celebris ille Theologus sententiam Molinæ, Thomistarum de præmouione physica, & Congruistarum rejecerat; suam sententiam pag. 414. his verbis statuit: *Tandem gratia illa, quæ intellectus sic illuminatur, ut quod latebat, speriat; quod antea non delectabat, ita sit suave voluntati, ut hæc per illam re ipsa vincat, quidquid occurrit in oppositum, & qua etiam omnia externa impedimenta tolluntur, vel defacto superantur, est nutritiva major ea gratia, quæ solum illuminat intellectum, delectat quidem voluntatem; non tamen reddit illam re ipsa victricem eorum, quæ in contrarium ei opponuntur.* Tum pag. 334. docet ejusmodi gratiæ efficaciam non excludere libertatem, ait enim: *consensus in gratiam vocantem, sic sequitur infallibiliter, ut tamen libere, & absque necessitate exerceatur, etiam cum potentia ad dissensum ponendum, qui nihilominus nunquam defacto ponetur.* Ex mente igitur hujus Doctoris omnis gratia sive in sensu theologico sufficiens, sive efficax consistit in suauitate, seu delectatione, cum hac tamen differentia, quod voluntas per illam, etsi possit, actu tamen non vincat difficultates; per hanc vero insuperabiliter operetur, libere tamen, & minime necessario.

in actum. Sic mendicus v. g. nunquam respuet oblatam sibi largiorem stipem, esto hanc respuere, spectata potentia physica, simpliciter, & absolute possit. Quis sanæ, & tranquillæ mentis præcipitem se dabit e superiore domus cænaculo? quamvis ad hoc quisque physicam potentiam, libertatemque habeat: alioquin enim peccati excusationem haberet, qui metu mortis pejerat, aut veram Religionem abjurat. Et nunquid mercator lucris intentus occasionem unquam negliget magni quæstus sine difficultate, & periculo faciendi? Addi hic commode potest exemplum illud, quod S. Augustinus profert

Quam demum idem Theologus hanc sibi difficultatem opposuisset, nimirum delectationem illam victricem nihil aliud fore, quam Thomistarum præmotionem physicam; hanc objectionem continenter ita solvit: *Responderetur in actuali gratia efficaci duo posse distingui: primum est ipsa tanta, & tam perfecta entitas, sic illustrans intellectum, & movens affectum voluntatis; alterum est modus, quo hæc gratia agit in voluntatem, ut trahat illam ad assensum. Primum, quia est ita aliquid morale, ut tamen sit etiam aliquid physicum, & reale; recte potest attribui omnipotentia Dei - - - At si consideremus modum illum, quo hæc gratia agit in voluntatem ejus, qui vocatur a Deo: ille est tantum moralis, & non efficiens physice. Igitur in gratia efficaci est aliquid physicum, & aliquid morale. Ipsa illustratio intellectus, & indeliberata voluntatis motio, seu inspiratio sunt aliquid physicum, quod Deus operatur in nobis sine nobis libere agentibus; causalitas vero, seu modus agendi, & ad actionem liberam voluntatem determinandi, est moralis: quia gratia interior delectando seu per modum allicientis, & iulectantis operatur; non secus ac innatus amor vitæ ad ea, quæ mortem accersere possent, fugienda, & vehemens passio ad peccandum determinat, nisi gratiæ auxilium præveniat, & adjuvet voluntatem. Unde illud S. Augustini Tract. 26. in Joann. *Trahit sua quemque voluptas, non necessitas, nempe physica; non obligatio, sed delectatio - - - amando trahitur, cordis vinculo trahitur.**

fert de quodam Mimo, qui, ut ait S. Doct̄or, cum se promississet in theatro, quid in animo haberent, & quid velent omnes, esse dicturum - - suspensis, & silentibus omnibus dixisse perhibetur: vili vultis emere, & caro vendere. In quo dicto levissimi Scenici, omnes tamen conscientias invenerunt suas, eisque vera ante oculos omnium constituta, & tam improvisa dicenti admirabili favore plauserunt. a) Attamen opportune isthic observandum, contingere aliquando posse, ut quod alias in allatis exemplis moraliter impossibile censetur, mutatis rerum circumstantiis evadat moraliter possibile. Sic commiseratio subinde vincit affectum moraliter determinantem ad emendum vilius, & emendum carius, efficitque, quemadmodum loco citato observat S. Augustinus, ut vir misericors absque ulla difficultate, & sine morali impotentia viliori pretio vendat pauperi, & ab eo emat cariori, inquit *Habertus*.

§. LXXXIII. Non eodem modo, sed prorsus aliter se res habet circa motionem gratiæ efficacis moraliter ad opus bonum voluntatem determinantis, quam, ut ex Augustino didicimus (§. LXV.) *infirmis servavit Deus, ut eo donante invictissime, quod bonum est, vellent, & hoc deserere invictissime nollent*: hæc enim tantæ virtutis est, ut nulla cordis durities, nullæ demum circumstantiæ impedire possint, quo minus suum semper effectum consequatur, quamvis ei voluntas spectatis viribus physicis resistere absolute possit: hæc quippe gratia, ex eodem S. Doct̄ore, quæ occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, a nullo duro corde respuitur b), quæ propositio formaliter æquivalet huic universaliter neganti: *nullus resistit gratiæ efficaci*: esto enim physice, & absolute

a) Lib. 13. de Trinit, Cap. 3. b) Lib. de Prædest. Sanct. Cap. 8.

lute id possit ob indifferentiam judicii: quia non adest summi boni praesentia; moraliter tamen non potest: quia adest majoris boni illecebra, inquit P. Tournemine Thesi in Claromontano olim Jesuitarum Collegio propugnata: liberum enim arbitrium, prosequitur in Appendice 7ma de gratia sufficiente, etiamsi majorem illecebram sequatur perpetuo, minorem nunquam non sequi potest. Quamobrem recte S. Thomas: si Deus, inquit, movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni, quod voluntas ad illud non moveatur; non tamen impossibile est simpliciter, ergo moraliter tantum, & secundum quid; unde non sequitur, quod voluntas a Deo ex necessitate, nempe physica, & absoluta moveatur. a)

G

CA-

